

KS § 126

Dnr KS/2023:217 – 212

Översiktsplan 2040 Strängnäs kommun

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att

1. anta Översiktsplan 2040 del 1 och del 2 med tillhörande bilagor,
2. offentliggöra den särskilda sammanställningen enligt miljöbalken 6 kap. 16 § gällande Översiktsplan 2040.

Yrkanden

Magnus Stuart (M), Mikael Lagergren (M), Anders Härnbro (S) Björn Karlsson (SD) och Christoffer Olsson (SD) yrkar bifall till liggande förslag.

Maria Nerby (C) yrkar på följande ändring:

1. anta Översiktsplan 2040 del 1 och del 2 med tillhörande bilagor med ändring att den planerade befolkningsutvecklingen ska sträva mot en utveckling på 1 procent i snitt per år i stället för 1,5 procent i snitt per år fram till 2040.

Anders Härnbro (S) yrkar avslag till Maria Nerbys (C) ändringsyrkande.

Beslutsgång

Ordföranden ställer bifall mot avslag till Maria Nerbys (C) förslag och finner att kommunstyrelsen avslår förslaget.

Ordföranden ställer bifall mot avslag till attsats 1 i liggande förslag och finner att kommunstyrelsen bifaller förslaget.

Ordföranden ställer bifall mot avslag till attsats 2 i liggande förslag och finner att kommunstyrelsen bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande för myndigheter och enskilda, däremot är planen vägledande för efterföljande beslut.

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

Gällande översiktsplan (*Översiktsplan 2014/ÖP2014*) för Strängnäs kommun antogs av kommunfullmäktige 2014.

Kommunfullmäktige fattade beslut i slutet av 2018 (dnr KS/2018:359–212) att i enighet med aktualitetsförklaringen förklara gällande kommunövergripande översiktsplan med tillägg/ fördjupningar, antagna 2014, som i huvudsak aktuella samt ge samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att påbörja arbetet med kompletteringar av handlingen utifrån aktualitetsförklaringen, såväl som att utgå ifrån Länsstyrelsens sammanfattade redogörelse (Länsstyrelsens dnr 401-3156-2017). Beslutet innebär att en uppdatering/revidering ska göras av ÖP 2014 men att det inte är en helt ny översiktsplan som tas fram.

Mellan 2018–2021 har förvaltningen arbetat med att ta fram nya typer av underlagsutredningar och angränsade strategier som allt slutfördes under 2020–2021, så som den nya handelspolicyn och etableringsplanen. Parallellt med dessa påbörjades arbetet under 2020 med att uppdatera ÖP2014 till nya förslaget ÖP2040 utifrån aktualitetsförklaringen, samt andra perspektiv som behövde ses över som fångades upp under arbetets gång.

Arbetet som gjorts bygger vidare på inriktningen från översiktsplan 2014 (ÖP2014) som togs fram utifrån tidigare omfattande dialoger. Genom att bygga vidare på tidigare översiktsplan möjliggörs att kommunens långsiktiga strategiska viljeinriktningar är hållbara över flera mandatperioder och inte ändras allt för mycket. Detta gör i sin tur att uppsatta visioner och målsättningar lättare kan möjliggöras. Att fortsätta följa samma långsiktiga strategiska mål och inriktningar under en lång tid skapar också bättre förutsättningar för att nå det hållbara samhället och möjliggöra för en målmedveten samhällsplanering under en lång tid inom förvaltningen och mot kommunens intressenter.

Översiktsplanens uppbyggnad på kort och lång sikt
Översiktsplan 2040 bygger uteslutande på översiktsplan 2014 års omfattande dialoger, församråd och förankringsarbetet som pågick under ett flertal år mellan 2006–2013 där såväl politiker, boende och verksamma var involverade. I detta arbete skapades grunden för fokusområdena och utvecklingsstrategin som sätter de fysiska ramarna för hur och var kommunen ska utvecklas och möta den prognostiserade befolkningstillväxten till år 2040. Under 2013–2014 pågick den formella samråden och granskningen som sedan resulterade i att översiktsplan 2014 togs fram. Efter översiktsplanen antagits har sedan fördjupade översiktsplaner (FÖP) tagits fram kommunens alla större tätorter.

Som ett steg mot samordnade digitala planer och digital tillämpning av plan- och bygglagen arbetar Boverket tillsammans med andra statliga myndigheter sedan 2017 med hur PBL kan tillämpas digitalt, vilket lett fram till att det under 2020–2024 börjats tagits fram förslag på ramverk med riktlinjer kring hur översiktsplaner ska samordnas på en nationell nivå samt utformas i en framtida

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

digital miljö. Detta är ett pågående nationellt arbete men som förväntas slutföras närmsta åren. När detta nationella arbete är färdigt förväntas det finnas en tydlig struktur för hur nya översiktsplaner ska utformas, vilket kan innebära att utformningen av översiktsplaner kan förändras på sikt.

Det nationella stöd som dock finns just nu finns är Boverkets ÖP-modell (2.1) som publicerades i augusti 2020. Begreppsmodellen består av vägledningen kring utformning/uppbyggnad av översiktsplaner samt en databasmodell. Tre aspekter lyfts i denna vilka är:

- Utvecklingsinriktning
- Mark- och vattenanvändning
- Riksintressen, LIS* & andra värden
(LIS*= Landsbygdsutveckling i strandnära lägen)

ÖP2040 är uppbyggd utifrån Boverkets ÖP-modell 2.1 och har därför fått en något modifierad strukturering mot ÖP2014, exempel på detta är förändrade kapiteluppdelningar och rubriksättningar. Vidare har även översiktsplanen kompletterats med de delar som bedömdes möjligt att inkludera i detta revideringsuppdrag, exempelvis att utvecklingsstrategin har kompletterats med grönstruktur som lyfts bör vara med enligt ÖP-modellen.

För att utgå ifrån de tre aspekterna, men också övriga krav på att kunna arkivera handlingen (beskrivs mer nedan under nästa rubrik) har översiktsplanen tagits fram som en PDF-handling men som byggts upp för att passa för ett digitalt format. Utformningen baseras på Boverkets ÖP-modell och ÖP-handlingen har därför delats upp i två delar, där del 1 behandlar utvecklingsstrategin och mark- och vattenanvändningen medan del 2 handlar om riksintressen, allmänna intressen och andra värden.

Detta är dels för att förenkla användningen av översiktsplanen, där del 1 illustrerar hur vi vill utveckla kommunen utifrån olika nationella, regionala och kommunala målsättningar och hur detta föreslås ske i avsnittet om mark- och vattenanvändningen. I denna del har en struktur byggts som möjliggör för att kommunens FÖP-handlingar i framtiden vävs in i översiktsplanen med fokus på mark- och vattenanvändningen. Dessa förberedelser möjliggör för ett enhetligt och sammanhållet digitalt format på sikt för alla ÖP och FÖP-dokument.

Del 2 som behandlar riksintressen, allmänna intressen och andra värden är den längre delen och går ner på djupet i olika intresseområden och hur dessa ska behandlas allt eftersom kommunen växer. Denna del kan mer användas som ett uppslagsverk utifrån vilka intressen som berörs i den fortsatta planeringen.

Utöver del 1 och del 2 av översiktsplanen finns det ett flertal bilagor av intresse som hänvisas till i översiktsplanen. Dessa kommer publiceras som bilagor på kommunens hemsida för att göras tillgängliga för alla intressenter. De är

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

handlingar som går djupare kring vissa sakområden som inte rymms i översiktsplanen, men är viktigt att beakta för den fortsatta planeringen.

Förvaltningens bedömning är att nuvarande ÖP-modell som använts vid framtagandet väl lägger grunden för en framtida digitala översiktsplan utifrån kommande krav och riktlinjer, men att det är bra att ha med sig att detta är ett pågående utvecklingsarbete nationellt vilket kan innebära att det nationella ramverket och reglerna uppdateras på sikt, vilket gör att även kommunens framtida nya eller uppdaterade översiktsplaner kan behöva genomföra ytterligare uppdateringar för att anpassa sig till framtida krav och riktlinjer.

Digitala format, PDF-format och krav på arkivmöjlighet
I samband med att översiktsplanens innehåll började uppdateras påbörjades även en översyn och justering av handling för att sträva mot en digital översiktsplan. Planen är att den digitala övergången kommer ske etappvis för att skapa en tydlig sammanhållen översiktsplaneprocess. I det första skedet har en översyn av översiktsplanen genomförts för att anpassa handlingen utifrån rådande lagstiftningar som är följande:

- Plan- och byggförordningen (2011:338), 2 kap 6 §

”De handlingar som enligt 3 kap. 22 §, 5 kap. 32 eller 39 § eller 7 kap. 9 § plan- och bygglagen (2010:900) ska skickas till Boverket, länsstyrelsen och lantmäterimyndigheten ska vara lämpliga för arkivering.”

- Tryckfrihetsförordning (1949:105), 2 kap 3 §

”Med handling förstås framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. Handling är allmän, om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet”

- Arkivlagen (1990:782), 5 §

Som grund för arkivvården skall myndigheterna

- 1. vid registreringen av allmänna handlingar ta vederbörlig hänsyn till dess betydelse för en ändamålsenlig arkivvård, och*
- 2. vid framställningen av handlingar använda materiel och metoder som är lämpliga med hänsyn till behovet av arkivbeständighet.*

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

Parallellt med att kommunen uppdaterar sin översiktsplan pågår även en nationell översyn och arbete med att justera lagar och förordningar som på sikt är tänkt att möjliggöra för enbart en digital översiktsplan. Boverket arbetar närmsta åren med att uppdatera sin ÖP-modell 2.1 till 3.0 som är tänkt att visa en förslagen inriktning för en digital översiktsplan. Lantmäterimyndigheten drivet även ett arbete med att ta fram en teknisk nationell specifikation för digitala översiktsplaner som närmsta 1–2 åren bedöms bli klar för att följas.

Sammantaget sker det därmed mycket nationellt från olika håll som bedöms slutföras närmsta 1–3 åren och därmed lättare kan precisera hur en digital översiktsplan ska kunna möjliggöras.

Samtidigt finns fortsatt kravet på att en översiktsplan fortsatt bör presenteras i ett format som är lämpligt för arkivering. Länsstyrelsen Södermanland har även i tidiga dialoger lyft upp behoven av att kunna arkivera översiktsplanen i lämpligt format på kort sikt, innan en helt digital översiktsplan kan möjliggöras. De ser likt kommunens förvaltning att det framöver nationellt kan komma att ske förändringar som möjliggör mer renodlade digitala översiktsplaner, utan krav på handlingar som ska kunna arkiveras i lämpligt format.

Parallellt med detta har kommunen byggt upp en välutvecklad översiktsplaneprocess de senaste 10–15 åren med översiktsplan (ÖP), fördjupade översiktsplaner (FÖP), underlag till FÖP, grönplan del A, grönplan del B1–B4 och andra angränsande underlag i PDF-format. För att skapa en tydlig och sammanhållen översiktsplaneprocess har därför förvaltningen lyft genom hela processen hittills att första steget är att uppdatera översiktsplanen och förbereda en struktur för kommande helt digitala övergång, samtidigt som vi skapar en tydlighet mot tidigare antagna strategier och planer.

När översiktsplanen antagits, som anpassas utifrån Boverkets ÖP-modell 2.1 och den kunskap som nu finns om kommande nationella krav, är förvaltningens målsättning att fortsätta arbetet med att vidareutveckla de digitala formaten, som ett komplement till PDF-filerna. Detta är något som utreds inom förvaltningen just nu som förväntar att ett arbete bör kunna påbörjas under andra halvan av år 2024 när ett lämpligt digitalt tekniskt format tagits fram och eventuellt köpts in beroende på vilket digitalt system det blir.

I och med att översiktsplanen är anpassad utifrån Boverkets ÖP-modell så är förväntningen att kommunens antagna fördjupade översiktsplaner (FÖP) på sikt kan vävas in/integreras i översiktsplanen. Att se över FÖP:arna är ett separat projekt, men i och med den nya översiktsplanens uppbyggnad finns förutsättningar att vidareutveckla handlingen utifrån framtida kompletteringar och tillägg på ett enkelt sätt.

Digitala ÖP-kartor

PDF-handlingarna erbjuder redan idag (innan tillgång till ett digitalt system möjliggjorts), tillgång till digitala kartor genom klickbara länkar som illustrerats

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

med "klicka här"-knappar. Detta innebär att alla PDF-kartor som finns i översiktsplanen även finns i ett digitalt format som oftast är mer lättjobbat och lättare att tolka, samtidigt som allt material finns förberedd för ett digitalt system.

För kännedom så finns även en direktlänk med på första sidan av översiktsplanen som beskriver tillgången till digitala kartor. Där lyfts även nedan länk upp som alternativ där alla digitala kartor kan nås:
<https://kartor.strangnas.se/op/>

Kartornas lagerstruktur bygger på samma kapitelstruktur som översiktsplanen. En rekommendation om direktlänken används är att öppna de avsnitt läsaren är intresserad av och sedan bygga på med lager utifrån intresse.

Särskild sammanställning enligt Miljöbalken 6 kap. 16 §

En översiktsplan anses alltid medföra sådan påverkan. Miljöbedömningsarbetet ska dokumenteras i en konsekvensbeskrivning. I syfte att skapa ett bredare beslutsunderlag har kommunen valt att genomföra miljöbedömningen som en del av en bredare *hållbarhetsbedömning*. Strängnäs kommun har valt att utvidga bedömningen till att också inkludera sociala och ekonomiska konsekvenser.

När en plan som kan antas medföra betydande miljöpåverkan har antagits ska enligt 6 kap. 16 § miljöbalken kommunen i en särskild sammanställning, vilket därmed blir en ny bilaga som inte funnits med som beslutsunderlag tidigare. Den ska redovisa:

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen,
2. hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter och inkomna synpunkter,
3. skälen för att planen har antagits i stället för de alternativ som övervägts, och
4. vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Lag (2017:955).

Genomfört samråd och granskning i enighet med Plan och bygglagen
Processen i framtagandet av en översiktsplan styrs av plan- och bygglagen (2010:900) med 2 skeden som översiktsplanen behöver hantera och samråda innan ett antagande kan föreslås, vilka är:

1. *Samråd*

(genomfördes under perioden 12 april 2023 – 11 juni 2023)

Under samrådsperioden genomfördes 13 antal träffar för att möjliggöra för att intressenter att inkomma med synpunkter, ställa frågor på samrådsförslaget samt få information om samrådsprocessen.

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

2. Granskning

(genomfördes under perioden 20 december 2023 – 1 mars 2024)

Under granskningsperioden genomfördes 5 öppet hus-träffar runt om i kommunen under olika tider för att åter erbjuda tillfällen för intressenter att inkomma med frågor, funderingar och få information om granskningsperioden.

Samråds- och granskningsunderlagen remitterades till lokala nämnder och bolag, statliga och regionala myndigheter samt organisationer och intresseföreningar. Alla invånare har även getts tillfälle att yttra sig. Materialet var under samrådet och granskningsperioderna tillgängliga i tryckt format på:

- Multeum
- Mariefreds bibliotek
- Stallarholmens bibliotek
- Åkers bibliotek
- Kommunhuset i Strängnäs.

Utöver tryckt material hänvisades även intressenter till digitala handlingar som varit tillgängliga på Strängnäs kommuns hemsida (www.strangnas.se/oversiktsplan).

Både samråds- och granskningsperioden annonserades dels i Strängnäs tidning, dels via kommunens kanaler så som vår hemsida men också Facebook-sida. Strängnäs tidning och Måsen har också skrivit om samråden och arbetet med översiktsplanen i olika reportage.

Så hanteras inkomna synpunkter

Under *samrådet* inkom det 55 synpunkter som presenteras i handlingen "samrådsredogörelse" tillsammans med kommunens svar och hantering på inkomna synpunkter. I samrådsredogörelsen presenteras även vilka justeringar som gjorts efter samrådet till granskningshandlingen utifrån inkomna synpunkter.

Under *granskningen* inkom det 38 synpunkter som presenteras i handlingen "särskilda utlåtandet" tillsammans med kommunens svar och hantering på inkomna synpunkter. I det särskilda utlåtandet presenteras även vilka justeringar som gjorts efter granskningen till antagandehandlingen utifrån inkomna synpunkter.

Antagande av översiktsplan och alternativ till planeringsstrategi

Om kommunfullmäktige antar översiktsplanen den 17 juni, så kan översiktsplanen överklagas under perioden 18 juni – 9 juli. Då en översiktsplan inte är juridiskt bindande kan inte själva innehållet i översiktsplanen överklagas. Överklagan kan enbart ske på *formella grunder*, det vill säga om översiktsplanen inte har tagits fram på ett lagenligt sätt (se plan- och bygglagen

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

(2010:900) 13 kap. 1 § och kommunallagen (2017:725) 13 kap. 8 § för vad som kan överklagas).

Plan- och bygglagen ändrades vidare under 2020 och ställer nu krav på att Sveriges kommuner anta något som heter *planeringsstrategi*. Kommunfullmäktige ska ta fram och anta en planeringsstrategi under de två första åren efter ett ordinarie val (2022-09-11 till 2024-09-11 för denna mandatperiod). Om kommunfullmäktige har antagit en ny översiktsplan inom ovan tidsperiod behöver kommunen inte anta en planeringsstrategi också.

Kommunens första planeringsstrategi, alternativt nya översiktsplan ska ha antagits senast 11 september 2024. I och med att den nya översiktsplanen slutförs under 2024 har ingen ny planeringsstrategi tagits fram, då den skulle riskera skapa ett otydligt uppdrag på nya premisser med dubbla uppdrag om samma fråga.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Det fortsatta arbetet med översiktsplanen finansieras genom skattemedel som tillförts miljö- och samhällsbyggnadsnämnden. Observera, att varje gång översiktsplanen ändras/vidareutvecklas/revideras så kan hållbarhetsbedömningen komma att behöva justeras och nya samråd och granskningar genomföras. Detta är moment som kan vara tidskrävande och behöva en säkrad finansiering via de skattemedel som tillförts innan dessa genomförs.

Övriga konsekvenser

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. En översiktsplan anses alltid medföra sådan påverkan. Miljöbedömningsarbetet ska dokumenteras i en konsekvensbeskrivning. I syfte att skapa ett bredare beslutsunderlag har kommunen valt att genomföra miljöbedömningen som en del av en bredare hållbarhetsbedömning. I denna konsekvensbeskrivning redovisas därför planens konsekvenser i termer av hållbar utveckling samlad, med de delar som utgör miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalkens krav tydligt markerade.

Utöver genomförd hållbarhetsbedömning har även en barnkonsekvensbeskrivning tagits fram (se bilaga "Prövning av barnets bästa") som en del av arbetet med att bedöma konsekvenserna. Bilagan utgår ifrån ett flertal olika artiklar i barnkonventionen i prövningen tillsammans med beskrivningar om aktuell forskning och lagtexter för att öka förståelsen för barnkonsekvenser i tidigt strategiskt skede. Bedömningen har tagits fram av en extern bedömare likt hållbarhetsbedömningen för att kommunen inte ska bedöma det egna arbetet.

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

Uppföljning

I plan- och bygglagen anges att kommunfullmäktige, minst en gång under varje mandattid, ska pröva om översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven i 5 § 3 kap PBL.

Ambitionen är att kommunens översiktsplanering ska följas upp kontinuerligt bland annat genom återrapportering till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen. I dessa återrapporteringar kan behov fångas upp kring framtida fortsatta utvecklingsbehov av översiktsplanen samt dess bilagor.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag, MSN § 47, 2024-05-29, Förslag om antagande - Strängnäs kommun Översiktsplan 2040
Planskrivelse, Översiktsplan 2040 (Del 1 – Planförslag), 2024-05-07
Planskrivelse, Översiktsplan 2040 (Del 2 – Planförutsättningar), 2024-05-07
Utredning, 3. Hållbarhetsbedömning, 2024-04-26
Utredning, 4. Prövning av barnets bästa, 2023-11-22
Rapport, 5. Samrådsredogörelse, 2023-10-26
Rapport, 6. Särskilt utlåtande, 2024-05-07
Rapport, 7. Särskild sammanställning enligt MB 6 kap. 16§, 2024-04-29
Yttrande, 8. Granskningsyttrande Länsstyrelsen Södermanland, 2024-02-28
Utredning, 10. BILAGA - Dagvatten- och skyfallsutredning i Strängnäs kommun, 2023-02-10
Styrdokument, 11. BILAGA - Grönplan del A, 2014-10-29
Rapport, 12. BILAGA - Kolförråd och kolsänka i skog och mark i Strängnäs kommun, 2022-12-06
Rapport, 13. BILAGA - Rapport - social kartläggning i Strängnäs kommun, 2022-10-17
Rapport, 14. BILAGA - Rapport - Värmekartering i Strängnäs kommun, 2022-08-10
Rapport, 15. BILAGA - Beskrivning av kommunövergripande jordbruksmarksanalys, 2023-04-12
Rapport, 16. BILAGA - Ekologiska samband i Strängnäs – analyser av habitatnätverk, 2023-08-31
Styrdokument, 17. BILAGA - Trafikstrategi Strängnäs kommun 2040, 2012-11-12
Program, 18. BILAGA - Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram (Större tätorter), 2012-05-07
Program, 19. BILAGA - Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram – Landsbygd, 2012-05-21
Program, 20. BILAGA - Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram - arkitektoniska-kännetecken_äldre-byggnader_Strängnäs-Mariefred, 2012-05-07
Program, 21. BILAGA - Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram - komplementbyggnader_o_inhängnader, 2012-05-04
Program, 22. BILAGA - Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram - Kulturhistorisk-analys-av-Mariefreds-borgargårdar, 2012-05-04

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

Program, 23. BILAGA - Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram - Yngre villabebyggelse, 2012-05-04

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden för kännedom

Kulturnämnden för kännedom

Socialnämnden för kännedom

Teknik- och fritidsnämnden för kännedom

Strängnäs kommunföretag AB för kännedom

Strängnäs Fastighets AB för kännedom (info@strangnasbostadsab.se)

SEVAB Strängnäs Energi AB för kännedom (registrator@sevab.com)

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

MSN/2024 § 47

MSN/2021:65 - 212

Förslag om antagande - Strängnäs kommun Översiktsplan 2040

Beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att

1. anta Översiktsplan 2040 del 1 och del 2 med tillhörande bilagor,
2. offentliggöra den särskilda sammanställningen enligt miljöbalken 6 kap. 16 § gällande Översiktsplan 2040.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar att

1. uppdra förvaltningen att fortsatt arbeta för en övergång till ett digitalt format för Översiktsplanen allt eftersom de nationella kraven och förväntningarna har klargjorts,
2. paragraferna justeras omedelbart.

Yrkanden

Magnus Stuart (M), Anders Härnbro (S) och Magnus Brandel (S) yrkar bifall till liggande förslag.

Linus Halvarsson (C) yrkar på följande ändring:

1. att anta Översiktsplan 2040 del 1 och del 2 med tillhörande bilagor med tillägg att den planerade befolkningsutvecklingen ska sträva mot en utveckling på 1 procent i snitt per år i stället för 1,5 procent i snitt per år fram till 2040.

Ulrika Larsson (MP) yrkar bifall till Linus Halvarssons (C) förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer bifall till Linus Halvarssons (C) förslag mot bifall till liggande förslag och finner att nämnden beslutat i enlighet med liggande förslag.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Enligt Plan- och bygglagen ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande för myndigheter och enskilda, däremot är planen vägledande för efterföljande beslut.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Gällande översiktsplan (*Översiktsplan 2014/ÖP2014*) för Strängnäs kommun antogs av kommunfullmäktige 2014.

Kommunfullmäktige fattade beslut i slutet av 2018 (dnr KS/2018:359–212) att i enighet med aktualitetsförklaringen förklara gällande kommunövergripande översiktsplan med tillägg/ fördjupningar, antagna 2014, som i huvudsak aktuella samt ge samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att påbörja arbetet med kompletteringar av handlingen utifrån aktualitetsförklaringen, såväl som att utgå ifrån Länsstyrelsens sammanfattade redogörelse (Länsstyrelsens dnr 401-3156-2017). Beslutet innebär att en uppdatering/revidering ska göras av ÖP 2014 men att det inte är en helt ny översiktsplan som tas fram.

Mellan 2018–2021 har förvaltningen arbetat med att ta fram nya typer av underlagsutredningar och angränsade strategier som allt slutfördes under 2020–2021, så som den nya handelspolicyn och etableringsplanen. Parallellt med dessa påbörjades arbetet under 2020 med att uppdatera *ÖP2014* till nya förslaget *ÖP2040* utifrån aktualitetsförklaringen, samt andra perspektiv som behövde ses över som fångades upp under arbetets gång.

Arbetet som gjorts bygger vidare på inriktningen från *Översiktsplan 2014* (*ÖP2014*) som togs fram utifrån tidigare omfattande dialoger. Genom att bygga vidare på tidigare översiktsplan möjliggörs att kommunens långsiktiga strategiska viljeinriktningar är hållbara över flera mandatperioder och inte ändras allt för mycket. Detta gör i sin tur att uppsatta visioner och målsättningar lättare kan möjliggöras. Att fortsätta följa samma långsiktiga strategiska mål och inriktningar under en lång tid skapar också bättre förutsättningar för att nå det hållbara samhället och möjliggöra för en målmedveten samhällsplanering under en lång tid inom förvaltningen och mot kommunens intressenter.

Översiktsplanens uppbyggnad på kort och lång sikt

Översiktsplan 2040 bygger uteslutande på *Översiktsplan 2014* års omfattande dialoger, församråd och förankringsarbetet som pågick under ett flertal år mellan 2006–2013 där såväl politiker, boende och verksamma var involverade. I detta arbete skapades grunden för fokusområdena och utvecklingsstrategin som sätter de fysiska ramarna för hur och var kommunen ska utvecklas och möta den prognostiserade befolkningstillväxten till år 2040. Under 2013–2014 pågick den formella samråden och granskningen som sedan resulterade i att *Översiktsplan 2014* togs fram. Efter *Översiktsplanen* antagits har sedan fördjupade översiktsplaner (FÖP) tagits fram kommunens alla större tätorter.

Som ett steg mot samordnade digitala planer och digital tillämpning av Plan- och bygglagen arbetar Boverket tillsammans med andra statliga myndigheter sedan 2017 med hur PBL kan tillämpas digitalt, vilket lett fram till att det under 2020–2024 börjats tagits fram förslag på ramverk med riktlinjer kring hur *Översiktsplaner* ska samordnas på en nationell nivå samt utformas i en framtida digital miljö. Detta är ett pågående nationellt arbete men som förväntas slutföras

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

närmsta åren. När detta nationella arbete är färdigt förväntas det finnas en tydlig struktur för hur nya Översiktsplaner ska utformas, vilket kan innebära att utformningen av Översiktsplaner kan förändras på sikt.

Det nationella stöd som dock finns just nu finns är Boverkets ÖP-modell (2.1) som publicerades i augusti 2020. Begreppsmodellen består av vägledningen kring utformning/uppbyggnad av översiktsplaner samt en databasmodell. Tre aspekter lyfts i denna vilka är:

- Utvecklingsinriktning
- Mark- och vattenanvändning
- Riksintressen, LIS* & andra värden

(LIS*= Landsbygdsutveckling i strandnära lägen)

ÖP2040 är uppbyggd utifrån Boverkets ÖP-modell 2.1 och har därför fått en något modifierad strukturering mot ÖP2014, exempel på detta är förändrade kapiteluppdelningar och rubriksättningar. Vidare har även Översiktsplanen kompletterats med de delar som bedömdes möjligt att inkludera i detta revideringsuppdrag, exempelvis att utvecklingsstrategin har kompletterats med grönstruktur som lyfts bör vara med enligt ÖP-modellen.

För att utgå ifrån de tre aspekterna, men också övriga krav på att kunna arkivera handlingen (beskrivs mer nedan under nästa rubrik) har Översiktsplanen tagits fram som en PDF-handling men som byggts upp för att passa för ett digitalt format. Utformningen baseras på Boverkets ÖP-modell och ÖP-handlingen har därför delats upp i två delar, där del 1 behandlar utvecklingsstrategin och mark- och vattenanvändningen medan del 2 handlar om riksintressen, allmänna intressen och andra värden.

Detta är dels för att förenkla användningen av Översiktsplanen, där del 1 illustrerar hur vi vill utveckla kommunen utifrån olika nationella, regionala och kommunala målsättningar och hur detta föreslås ske i avsnittet om mark- och vattenanvändningen. I denna del har en struktur byggts som möjliggör för att kommunens FÖP-handlingar i framtiden vävs in i Översiktsplanen med fokus på mark- och vattenanvändningen. Dessa förberedelser möjliggör för ett enhetligt och sammanhållet digitalt format på sikt för alla ÖP och FÖP-dokument.

Del 2 som behandlar riksintressen, allmänna intressen och andra värden är den längre delen och går ner på djupet i olika intresseområden och hur dessa ska behandlas allt eftersom kommunen växer. Denna del kan mer användas som ett uppslagsverk utifrån vilka intressen som berörs i den fortsatta planeringen.

Utöver del 1 och del 2 av Översiktsplanen finns det ett flertal bilagor av intresse som hänvisas till i Översiktsplanen. Dessa kommer publiceras som bilagor på kommunens hemsida för att göras tillgängliga för alla intressenter. De är

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

handlingar som går djupare kring vissa sakområden som inte ryms i Översiktsplanen, men är viktigt att beakta för den fortsatta planeringen.

Förvaltningens bedömning är att nuvarande ÖP-modell som använts vid framtagandet väl lägger grunden för en framtida digitala översiktsplan utifrån kommande krav och riktlinjer, men att det är bra att ha med sig att detta är ett pågående utvecklingsarbete nationellt vilket kan innebära att det nationella ramverket och reglerna uppdateras på sikt, vilket gör att även kommunens framtida nya eller uppdaterade översiktsplaner kan behöva genomföra ytterligare uppdateringar för att anpassa sig till framtida krav och riktlinjer.

Digitala format, PDF-format och krav på arkivmöjlighet

I samband med att översiktsplanens innehåll började uppdateras påbörjades även en översyn och justering av handling för att sträva mot en digital översiktsplan. Planen är att den digitala övergången kommer ske etappvis för att skapa en tydlig sammanhållen översiktsplanprocess. I det första skedet har en översyn av översiktsplanen genomförts för att anpassa handlingen utifrån rådande lagstiftningar som är följande:

- Plan- och byggförordningen (2011:338)

2 kap 6 §

”De handlingar som enligt 3 kap. 22 §, 5 kap. 32 eller 39 § eller 7 kap. 9 § plan- och bygglagen (2010:900) ska skickas till Boverket, länsstyrelsen och lantmäterimyndigheten ska vara lämpliga för arkivering.”

- Tryckfrihetsförordning (1949:105):

2 kap 3 §

”Med handling förstås framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. Handling är allmän, om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet”

- Arkivlagen (1990:782):

5 § Som grund för arkivvården skall myndigheterna

vid registreringen av allmänna handlingar ta vederbörlig hänsyn till dess betydelse för en ändamålsenlig arkivvård, och

2. vid framställningen av handlingar använda materiel och metoder som är lämpliga med hänsyn till behovet av arkivbeständighet.

Parallellt med att kommunen uppdaterar sin översiktsplan pågår även en nationell översyn och arbete med att justera lagar och förordningar som på sikt är tänkt att möjliggöra för enbart en digital översiktsplan. Boverket arbetar närmsta

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

åren med att uppdatera sin ÖP-modell 2.1 till 3.0 som är tänkt att visa en förslagen inriktning för en digital översiktsplan. Lantmäterimyndigheten drivet även ett arbete med att ta fram en teknisk nationell specifikation för digitala översiktsplaner som närmsta 1–2 åren bedöms bli klar för att följas.

Sammantaget sker det därmed mycket nationellt från olika håll som bedöms slutföras närmsta 1–3 åren och därmed lättare kan precisera hur en digital översiktsplan ska kunna möjliggöras.

Samtidigt finns fortsatt kravet på att en översiktsplan fortsatt bör presenteras i ett format som är lämpligt för arkivering. Länsstyrelsen Södermanland har även i tidiga dialoger lyft upp behoven av att kunna arkivera översiktsplanen i lämpligt format på kort sikt, innan en helt digital översiktsplan kan möjliggöras. De ser likt kommunens förvaltning att det framöver nationellt kan komma att ske förändringar som möjliggör mer renodlade digitala översiktsplaner, utan krav på handlingar som ska kunna arkiveras i lämpligt format.

Parallellt med detta har kommunen byggt upp en välutvecklad översiktsplaneprocess de senaste 10–15 åren med översiktsplan (ÖP), fördjupade översiktsplaner (FÖP), underlag till FÖP, grönplan del A, grönplan del B1-B4 och andra angränsande underlag i PDF-format. För att skapa en tydlig och sammanhållen översiktsplaneprocess har därför förvaltningen lyft genom hela processen hittills att första steget är att uppdatera översiktsplanen och förbereda en struktur för kommande helt digitala övergång, samtidigt som vi skapar en tydlighet mot tidigare antagna strategier och planer.

När Översiktsplanen antagits, som anpassas utifrån Boverkets ÖP-modell 2.1 och den kunskap som nu finns om kommande nationella krav, är förvaltningens målsättning att fortsätta arbetet med att vidareutveckla de digitala formaten, som ett komplement till PDF-filerna. Detta är något som utreds inom förvaltningen just nu som förväntar att ett arbete bör kunna påbörjas under andra halvan av år 2024 när ett lämpligt digitalt tekniskt format tagits fram och eventuellt köpts in beroende på vilket digitalt system det blir.

I och med att Översiktsplanen är anpassad utifrån Boverkets ÖP-modell så är förväntningen att kommunens antagna fördjupade Översiktsplaner (FÖP) på sikt kan vävas in/integreras i Översiktsplanen. Att se över FÖP:arna är ett separat projekt, men i och med den nya Översiktsplanens uppbyggnad finns förutsättningar att vidareutveckla handlingen utifrån framtida kompletteringar och tillägg på ett enkelt sätt.

Digitala ÖP-kartor

PDF-handlingarna erbjuder redan idag, (innan tillgång till ett digitalt system möjliggjorts) tillgång till digitala kartor genom klickbara länkar som illustrerats med ”klicka här”-knappar. Detta innebär att alla PDF-kartor som finns i Översiktsplanen även finns i ett digitalt format som oftast är mer lättjobbat och

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

lättare att tolka, samtidigt som allt material finns förberedd för ett digitalt system.

För kännedom så finns även en direktlänk med på första sidan av Översiktsplanen som beskriver tillgången till digitala kartor. Där lyfts även nedan länk upp som alternativ där alla digitala kartor kan nås:

<https://kartor.strangnas.se/op/>

Kartornas lagerstruktur bygger på samma Kapitelstruktur som Översiktsplanen. En rekommendation om direktlänken används är att öppna de avsnitt läsaren är intresserad av och sedan bygga på med lager utifrån intresse.

Särskild sammanställning enligt Miljöbalken 6 kap. 16 §

En översiktsplan anses alltid medföra sådan påverkan. Miljöbedömningsarbetet ska dokumenteras i en konsekvensbeskrivning. I syfte att skapa ett bredare beslutsunderlag har kommunen valt att genomföra miljöbedömningen som en del av en bredare *hållbarhetsbedömning*. Strängnäs kommun har valt att utvidga bedömningen till att också inkludera sociala och ekonomiska konsekvenser.

När en plan som kan antas medföra betydande miljöpåverkan har antagits ska enligt 6 kap. 16 § miljöbalken kommunen i en särskild sammanställning, vilket därmed blir en ny bilaga som inte funnits med som beslutsunderlag tidigare. Den ska redovisa:

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen,
2. hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter och inkomna synpunkter,
3. skälen för att planen har antagits i stället för de alternativ som övervägts, och
4. vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Lag (2017:955).

Genomfört samråd och granskning i enighet med Plan och bygglagen

Processen i framtagandet av en översiktsplan styrs av plan- och bygglagen (2010:900) med 2 skeden som översiktsplanen behöver hantera och samråda innan ett antagande kan föreslås, vilka är:

1. Samråd

(som genomfördes under perioden 12 april 2023 – 11 juni 2023)

Under samrådsperioden genomfördes 13 antal träffar för att möjliggöra för att intressenter att inkomma med synpunkter, ställa frågor på samrådsförslaget samt få information om samrådsprocessen.

2. Granskning

(som genomfördes under perioden 20 december 2023 – 1 mars 2024)

Under granskningsperioden genomfördes 5 öppet hus-träffar runt om i kommunen under olika tider för att åter erbjuda tillfällen för intressenter att

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

inkomma med frågor, funderingar och få information om granskningsperioden.

Samråds- och granskningsunderlagen remitterades till lokala nämnder och bolag, statliga och regionala myndigheter samt organisationer och intresseföreningar. Alla invånare har även getts tillfälle att yttra sig. Materialet var under samrådet och granskningsperioderna tillgängliga i tryckt format på:

- Multeum
- Mariefreds bibliotek
- Stallarholmens bibliotek
- Åkers bibliotek
- Kommunhuset i Strängnäs.

Utöver tryckt material hänvisades även intressenter till digitala handlingar som varit tillgängliga på Strängnäs kommuns hemsida (www.strangnas.se/oversiktsplan).

Både samråds- och granskningsperioden annonserades dels i Strängnäs tidning, dels via kommunens kanaler så som vår hemsida men också Facebook-sida. Strängnäs tidning och Måsen har också skrivit om samråden och arbetet med Översiktsplanen i olika reportage.

Så hanteras inkomna synpunkter

Under *samrådet* inkom det 55 synpunkter som presenteras i handlingen ”samrådsredogörelse” tillsammans med kommunens svar och hantering på inkomna synpunkter. I samrådsredogörelsen presenteras även vilka justeringar som gjorts efter samrådet till granskningshandlingens utifrån inkomna synpunkter.

Under *granskningen* inkom det 38 synpunkter som presenteras i handlingen ”särskilda utlåtandet” tillsammans med kommunens svar och hantering på inkomna synpunkter. I det särskilda utlåtandet presenteras även vilka justeringar som gjorts efter granskningen till antagandehandlingen utifrån inkomna synpunkter.

Antagande av Översiktsplan och alternativ till planeringsstrategi

Om kommunfullmäktige antar Översiktsplanen den 17 juni, så kan översiktsplanen överklagas under perioden 18 juni – 9 juli. Då en översiktsplan inte är juridiskt bindande kan inte själva innehållet i översiktsplanen överklagas. Överklagan kan enbart ske på *formella grunder*, det vill säga om översiktsplanen inte har tagits fram på ett lagenligt sätt (se Plan- och bygglagen (2010:900) 13 kap. 1 § och kommunallagen (2017:725) 13 kap. 8 § för vad som kan överklagas).

Plan- och bygglagen ändrades vidare under 2020 och ställer nu krav på att Sveriges kommuner anta något som heter *Planeringsstrategi*.

Kommunfullmäktige ska ta fram och anta en planeringsstrategi under de två första åren efter ett ordinarie val (2022-09-11 till 2024-09-11 för denna

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

mandatperiod). Om kommunfullmäktige har antagit en ny översiktsplan inom ovan tidsperiod behöver kommunen inte anta en planeringsstrategi också.

Kommunens första planeringsstrategi, alternativt nya Översiktsplan ska ha antagits senast 11 september 2024. I och med att den nya Översiktsplanen slutförs under 2024 har ingen ny planeringsstrategi tagits fram, då den skulle riskera skapa ett otydligt uppdrag på nya premisser med dubbla uppdrag om samma fråga.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Det fortsatta arbetet med översiktsplanen finansieras genom skattemedel som tillförts Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden. Observera, att varje gång Översiktsplanen ändras/vidareutvecklas/revideras så kan hållbarhetsbedömningen komma att behöva justeras och nya samråd och granskningar genomföras. Detta är moment som kan vara tidskrävande och behöva en säkrad finansiering via de skattemedel som tillförts innan dessa genomförs.

Övriga konsekvenser

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. En översiktsplan anses alltid medföra sådan påverkan. Miljöbedömningsarbetet ska dokumenteras i en konsekvensbeskrivning. I syfte att skapa ett bredare beslutsunderlag har kommunen valt att genomföra miljöbedömningen som en del av en bredare hållbarhetsbedömning. I denna konsekvensbeskrivning redovisas därför planens konsekvenser i termer av hållbar utveckling samlad, med de delar som utgör miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalkens krav tydligt markerade.

Utöver genomförd hållbarhetsbedömning har även en barnkonsekvensbeskrivning tagits fram (se bilagan "Prövning av barnets bästa") som en del av arbetet med att bedöma konsekvenserna. Bilagan utgår ifrån ett flertal olika artiklar i barnkonventionen i prövningen tillsammans med beskrivningar om aktuell forskning och lagtexter för att öka förståelsen för barnkonsekvenser i tidigt strategiskt skede. Bedömningen har tagits fram av en extern bedömare likt hållbarhetsbedömningen för att kommunen inte ska bedöma det egna arbetet.

Uppföljning

I Plan- och bygglagen anges att kommunfullmäktige, minst en gång under varje mandattid, ska pröva om översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven i 5 § 3 kap PBL.

Ambitionen är att kommunens översiktsplanering ska följas upp kontinuerligt bland annat genom återrapportering till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

och kommunstyrelsen. I dessa återrapporteringar kan behov fångas upp kring framtida fortsatta utvecklingsbehov av Översiktsplanen samt dess bilagor.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Förslag om antagande – Strängnäs kommun ”Översiktsplan 2040”, 2024-05-08 Planskrivelse, Översiktsplan 2040 (Del 1 – Planförslag), 2024-05-07

Planskrivelse, Översiktsplan 2040 (Del 2 – Planförutsättningar), 2024-05-07 Utredning, Hållbarhetsbedömning, hållbarhetsbedömning Översiktsplan för Strängnäs kommun – med MKB för strategisk bedömning, 2024-04-26 Utredning, Prövning av barnets bästa, 2023-11-22

Rapport, Särskild sammanställning enligt MB 6 kap. 16 §, 2024-04-29

Rapport, Samrådsredogörelse, 2023-10-26

Rapport, Särskilt utlåtande, 2024-05-07 Yttrande, Granskningsyttrande Länsstyrelsen Södermanland, 2024-02-28

Planeringsunderlag/Bilagor kopplat till beslutsunderlag

Observera, följande bilagor består av angränsande strategier och planer som kopplar an till översiktsplanen men tagits fram i andra sammanhang och processer. Dessa bifogas som bilagor till beslutshandlingarna ovan för att delge alla handlingar som översiktsplanen utgår ifrån på ett sammanhållet sätt och möjliggöra att bilagorna kan nås vid behov på ett enkelt sätt.

Rapport, Kolförråd och kolsänka i skog och mark i Strängnäs kommun, 2022-12-06

Rapport, Social kartläggning i Strängnäs kommun, 2022-10-20

Rapport, Värmekartering i Strängnäs kommun, 2022-08-10

Utredning, Dagvatten- och skyfallsutredning i Strängnäs kommun, 2023-02-12

Styrdokument, Grönplan Del A Strängnäs kommun, 2014-09-29

Rapport, Trafikstrategi Strängnäs kommun 2040, 2012-11-06

Program, Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram (Större tätorter), 2012

Rapport, Bilaga till Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram - Landsbygd, 2012

Program, Bilaga till Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram – Arkitektoniska kännetecken för äldre byggnader i Strängnäs och Mariefred, 2012

Program, Bilaga till Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram – Komplementbyggnader och inhägnader, 2012

Program, Bilaga till Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram – Kulturhistorisk analys av Mariefreds borgargårdar, 2012

Program, Bilaga till Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram – Yngre villabebyggelse – riktlinjer för bevarande, 2012

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden för kännedom

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Kulturnämnden för kännedom

Socialnämnden för kännedom

Teknik- och fritidsnämnden för kännedom

Strängnäs kommunföretag AB för kännedom
Strängnäs Fastighets AB för kännedom (info@strangnasbostadsab.se)

SEVAB Strängnäs Energi AB för kännedom (registrator@sevab.com)

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------